
Aan	Commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.	Postadres Postbus 3183 3502 GD Utrecht
Titel	Position Paper t.b.v. rondetafelgesprek Landrechten en eigendomsrechten	Bezoekadres Handelsweg2 3707 HN Zeist
Datum	15-06-2022	
Auteur(s)	Frank Wagemans	

www.achmeainvestmentmanagement.nl

Achmea Investment Management (hierna Achmea IM) bedankt de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van de Tweede Kamer voor de mogelijkheid om in gesprek te gaan over het belang van land- en eigendomsrechten. In dit position paper vertellen wij u graag meer over onze rol als institutionele belegger, onze ervaringen en aanbevelingen richting de toekomst.

Introductie: institutionele beleggers

De financiële sector kent een divers speelveld met veel verschillende partijen van banken tot institutionele beleggers. In dit document wordt het perspectief gegeven van een institutionele belegger die wereldwijd belegt in beursgenoteerde bedrijven en leningen. De institutionele belegger is bij veel bedrijven minderheidsaandeelhouder en heeft daarmee een indirectere relatie met bedrijven dan bijvoorbeeld banken die projectfinanciering verstrekken.

Achmea IM is een zelfstandig onderdeel van Achmea, een niet-beursgenoteerde Nederlandse verzekeringsgroep met coöperatieve waarden. Wij ondersteunen al ruim 60 jaar pensioenfondsen in Nederland in de volle breedte en beheren voor onze klanten een vermogen van ruim € 220 miljard (per ultimo december 2021).

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen: motivaties en instrumenten

Institutionele beleggers, zoals Achmea IM, nemen in toenemende mate maatschappelijke thema's mee in hun beleggingsbeleid en uitvoering. Vaak vanwege een combinatie van motivaties:

- Ethisch & normatief: de overtuiging dat bepaalde investeringen niet in lijn zijn met (internationale) richtlijnen en/of de overtuigingen en achtergrond van een belegger.
- Impact: door het doen van bepaalde investeringen of het inzetten van invloed maatschappelijke verandering tot stand te willen brengen.
- Financieel: door het meenemen van duurzaamheidsinformatie worden betere beleggingsbeslissingen gemaakt.

Een institutionele belegger heeft meerdere instrumenten om dit in de praktijk te brengen:

- Het geheel uitsluiten van bepaalde sectoren of bedrijven.
- Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.
- De dialoog, of zogenaamd engagement, aangaan met bedrijven met als doel hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren.
- Duurzaamheidsinformatie toepassen in het beleggingsbeleid en daarmee het gewicht van bepaalde bedrijven of sectoren te vergroten of te verkleinen in de beleggingsportefeuille.
- Gerichtte investeringen doen in bepaalde projecten die naast financieel rendement, ook maatschappelijk rendement opleveren.

Het thema Landrechten binnen Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Landrechten is een relevant en actueel thema voor institutionele beleggers. Zo hebben we de afgelopen jaren verschillende casussen gezien waarbij bedrijven acties ondernamen die van invloed waren op lokale gemeenschappen en hun landrechten. Bijvoorbeeld rondom de aanleg van een stuwdam of de aanleg van een pijpleiding tot de uitbreiding van mijnbouwprojecten. Ook kunnen bedrijven indirect betrokken zijn bij schending van landrechten, bijvoorbeeld door hun toeleveranciers.

Een belangrijk raamwerk om deze risico's te identificeren vormen de UN Guiding Principles on Business & Human Rights en OESO-richtlijnen. Deze worden in toenemende mate toegepast in het beleggingsbeleid van institutionele beleggers, onder andere door het IMVB-convenant voor de pensioensector en het IMVO-convenant voor de verzekeraars.^{1 2} In de praktijk komt het erop neer dat, naast het hebben van beleid, de portefeuille wordt gescreend op schendingen op het gebied van milieu, arbeidsrechten en mensenrechten. Vanzelfsprekend vallen landrechten hier ook onder. Op het moment dat er (mogelijke) schendingen van landrechten zijn binnen een bedrijf of binnen de toeleveringsketen van een bedrijf wordt engagement aangegaan met de volgende doelen:

- Het stoppen van de schending.
- Het bedrijf maatregelen te laten nemen om dit in de toekomst te voorkomen.
- Wanneer relevant, herstel & verhaal te laten plaatsvinden.

Wanneer engagement niet effectief is, kan worden geëscaleerd door bijvoorbeeld tegen bestuursleden te stemmen en kan een bedrijf op de uitsluitingslijst terecht komen. Juist het combineren van deze instrumenten zorgt uiteindelijk voor effectiviteit. Sec uitsluiting van bedrijven leidt niet tot operationele veranderingen of een verminderde toegang tot kapitaal voor dit bedrijf.^{3 4} Juist door te combineren en een effectief escalatieproces kan daadwerkelijk invloed worden uitgeoefend.⁵

Engagement op het thema landrechten in de praktijk

De theorie is eenvoudig, maar engagement kan in de praktijk weerbarstig blijken. Aangezien we een institutionele belegger zijn met (relatief kleine) belangen in vele duizenden bedrijven werken we samen met dataproviders die onze beleggingen screenen en ook informatie geven over de aard van schendingen. Dit is gedegen informatie, maar moet vooral worden beschouwd als een startpunt omdat het vaak onvoldoende detailinformatie over de complexe situatie ter plaatse geeft.

Daarom is in het IMVB-convenant Pensioenfondsen door pensioenfondsen, NGOs, overheid en vakbonden samengewerkt rondom het thema landrechten (en arbeidsrechten) bij een mijnbouwbedrijf. Dit bedrijf werkte aan een uitbreiding van een mijn in Peru die effect zou hebben op landrechten en gebruik van verschillende lokale gemeenschappen. Deze samenwerking en engagement heeft zich gericht op de vraag of het bedrijf a) een gedegen beleid heeft op het thema landrechten en Free Prior and Informed Consent (FPIC) in het bijzonder, b) of dit beleid ook in de praktijk werd gebracht in deze specifieke casus en c) welke lessen geleerd konden worden voor andere casussen op dit onderwerp.

¹ <https://www.imvoconvenanten.nl/nl/pensioenfondsen>

² <https://www.imvoconvenanten.nl/nl/verzekeringsector>

³ https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3909166

⁴ <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1943815X.2013.844169>

⁵ <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-016-3356-7>

Een volledig overzicht van deze casus, de gezette stappen en geleerde lessen kunt u vinden in het document "[Ensuring local impact through global collaboration Mining in Peru](#)"⁶. De belangrijkste lessen die uit deze casus naar voren kwamen waren:

- Door samenwerking met NGOs, vakbonden en de Nederlandse ambassade in Peru hadden pensioenfondsen beter inzicht in de lokale situatie en konden zij scherper engagement voeren.
- Voor lokale NGOs betekende deze samenwerking dat hun zorgen via pensioenfondsen ook op het hoofdkantoor werden aangekaart.
- Door de combinatie van verschillende kanalen die de overheid, pensioenfondsen en NGOs tot hun beschikking hebben, kan effectief verandering tot stand worden gebracht.
- Institutionele beleggers kunnen via engagement invloed uitoefenen. Hierbij geldt echter wel een aantal afhankelijkheden:
 - De mate waarin andere minderheidsaandeelhouders het bedrijf hierop aanspreken.
 - In sommige gevallen is een bedrijf welwillend, maar voor een deel van de procedures afhankelijk van het lokale bestuur en de belangen die hier spelen.
 - De mate waarin informatie beschikbaar is om de door het bedrijf gegeven informatie te verifiëren.
 - Het gebruik van joint-ventures en andere juridische structuren door mijnbouwbedrijven. Dit compliceert de due diligence en maakt het complexer om verandering tot stand te brengen.

Wat zijn daarmee aanbevelingen voor de toekomst?

- 1) De OESO-richtlijnen zijn een geschikt kader voor institutionele beleggers om met duurzaamheidsthema's, waaronder landrechten, aan de slag te gaan.
- 2) Stimuleer structurele informatie-uitwisseling tussen institutionele beleggers, overheid, NGOs en vakbonden op het thema landrechten op de volgende onderwerpen:
 - a) *Due Diligence*: Welke sectoren en landen hebben een groter risico op schending van landrechten? Dit maakt het ook mogelijk om preventief de engagement met bedrijven aan te gaan.
 - b) *Specifieke casussen*: Juist door informatie van lokale ambassades en lokale NGOs zijn pensioenfondsen beter in staat om bedrijven aan te spreken op de schending van landrechten en rekening te houden met de lokale context.
- 3) Bij onvoldoende resultaat van engagement is het voor institutionele beleggers van belang om vervolgstappen te zetten, waaronder het tegenstemmen op aandeelhoudersvergaderingen en samen te werken met andere aandeelhouders en belanghebbenden om de druk te vergroten.

⁶ <https://www.imvoconvenanten.nl/nl/~/-/media/8CDF411F1FEC41C49918CFBD36BF760D.ashx>